

ХАЛЪМГ ҮНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Халъмг тангъчин болн Элст балгъсна комитетсин, куч-көлсчнрин депутатнрин Тангъчин болн балгъсна Советсин газет

№ 37 (2870)

1957 дж. июнин 25

Үннь 20 деншг

Тодрха, ил цäялгъврн төлэ

Советск олн-амтн эн джил Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч джилин обниг тууджлгч ик диилвртäгъяр тосцхаджана. Советск олн-амтн, алдр Ленинэ тогтасн Коммунистическ партин гардврт эн тууджлгч ахр цагин эргцд мана орн-нутгт социализм тосхад, ода коммунизмүр дүсэд ордж йовна. Эн ик диилвртмүд харазбнүгдән, бийнь ирсн уга, терүг мана олн-амтн, Ленинэ партин чик гардврт, терүнэ чик политик куч-цäдж, хаалгъдан харгъсн хату-мбтүгъяс äл уга, терүг хату цокдж, бärсн диилвртмүд боолджана.

Эн джил, Советск Союзин Коммунистическ партин Центральн Комитет болн Советск правительств, мана олн-амтнэ коммунизмүр йовдж йовх йовдиг улм түргдүлхин эрkd эркн ик чинртэ кесг төрмүд хагълцхав.

Äмн болгъна тоод мах, тос болн үс гаргългъяр Америкин Соединенн Штатсиг бөрхн джилмүдин эргцд кучдж авх төр мана олн-амтнэ бмн тавб. Эн төриг кучäдж чадх эв-аргъ маңд бääнэ, кучäхмвдн лавта. Болв эн ик тоомсрта төриг диилвртäгъяр кучäхин төлэ ноолддж, цуг куч-көлсчнр дунд партиин-политическ кöдлмш келгьиг улм чангъгах кергтэ. Терүнэ төлäd политическ цäялгъврн цуг янзсиг олзлхмн.

Олн-амтн дунд кегддг цäялгъврн кöдлмш хамгин гуулттань—ил үзмдж цäялгъвр болджана. Иим цäялгъврн сән кöдлмш Яшалтинск районд кегднэ. Эн районд кеерүлäd кекхсн сäахн стендс, кундллгънэ болн үзүллгънэ доскс, щитс, листовкс хара биш ол-ар үзгднэ. „Зургьадгч тавн джилд мана кучäх төрмүд“, „Селәнэ эдл-ахун нуурт йовачнр“ гидг стендс района центр Яшалтад бääцхәнэ. Сäахнär, кеегъяр бичгдсн кесг олн щитс, плакатс, лозунгс района колхозмулар болн совхозмудар, колхозин бригадсар, фермсär ил үзгдм газрт тавгдсн бääцхәнэ. Алдр Октябрьск революцин 40-ч джилин бонд нерäддж авсн бöбчнрин болн укрчнрин социалистическ даалгъврмуд бас ил бичäтэ бääнэ.

Партин райкомин пропагандин болн агитацин отдел цäялгъврн кöдлмш ясерулхин тускар сäанär кöдлцхәнэ, дарударунь терүг шуудж хäläцхәнэ. Партиин, политическ болн цäялгъврн кöдлмш сән болсн учрар эдл-ахун кöдлмш чигн кучдлтäгъяр кегднэ. Хаврин тärәнэ кöдлмш, малин төл авлгън районд сäанär кучäгдв. Овснэ халлгънд болн тärä хуралгънд му бишär бөдддж кöдлджäцхәнэ.

Ил үзмдж цäялгъврн кöдлмшт Черноземельск, Западн болн Приютненск райодин партиин органс му бишär оньган бгцхәнэ.

Улгүрнь, Черноземельск райкомин пропагандин болн агитацин отдел „Хöбнэ бöдән төл авхин төлэ бидн ягъдж ноолддж йовнавдн“ гисн Арзгирск района нег колхозин хöбч Николай Степанович Лукьянченкон дамшлт бичсн листовк хöбчнрин цуг биргадсар тархагддж илгäгдв.

Болв эн ик чинртэ төрт ода күртл оньган күцс бгäд уга партиин организац бас бääцхәнэ. Элст балгъсна, Целинн, Яшкульск, Юстинск болн нань чигн райодин тосхлтсар, колхозмудин болн совхозмудин фермсär, бригадсар, культурин гермүдär ил үзмдж, цäялгъвр муугъяр кегддж йовна. Эндн сäахнär кеерүлгдсн, гүн тоолвртäгъяр бичгдсн стендс, щитс, листовкс, плакатс амрсар үзгдхш. Эн райодин хöбчнр болн укрчнр малин то бсглгънэ болн терүнэ шимшуус икдүллгънэ туск даалгъврмудан медцхäхш. „Халъмг тангъчин колхозмуд болн совхозмуд 1960 джилд багъ гихдән 3 сай хöбтэ болцхатн!“ „Селәнэ эдл-ахун эдлгдг 100 гектар газр болгъна тоод 304 килограмм ноосавцхай!“ гисн, нань чигн тедү мет дуудврмуд плакатс, щитс, листовкст бичгддж үзүлгдсн йовдл цур үзгддхäхш.

Ил үзмдж, цäялгъврн олн зүсн янзс олзлдж делгрүлх кертэ. Ослт үзүлхин эркд сäанär кесн диограмм берк ик чинртэ. Тимм диограммг багъ сургъульта улс чигн медхмн болджана. Дакад дөрлäd кöдлдж йовсн саамд Улан дарцгин чинр ик. Улгүрнь, бдртән цугтагъаснь ик тärä хадсн, бвс хурасн трактористнрин трактор деер Улан дарцг делсгхлэ, терүг булалддж, наадк трактористнр чигн шундж кöдлцхäхмн болджана. Эрсин газетс, боевой листокс бас олзлх кергтэ.

Ямаран чигн политическ болн эдл-ахун төрмүд хагъллгънд олн-амтнэ серл кергтэ. Партиин, политическ болн цäялгъврн кöдлмш, делгрүлгън куч-көлсчнрин серлиг, теднэ медрлиг бöдлүлнэ, тиигäд кедж йовх кöдлмш, бмннь тавгдсн төрмүд диилвртäгъяр кучäгднэ. Тер төлäd олн куч-көлсчнр дунд кегддж йовх политическ кöдлмшд, нег улү цäялгъврн кöдлмшд бääх дугу-дундсинь ахр цагин болзгт уурулдж, цäялгъврн олн зүсн янзсиг олзлдж, олн-амтн дунд партиин, политическ кöдлмш ясерулах төр—тангъчин партиин организацсин эрки төрнь болджана.

Мана депутатнр

ЗУРГТ: куч-көлсчнрин депутатнрин Халъмг тангъчин Советин депутат КПСС-н тангъчин комитетин сеглärт ДЖИМБИНОВ Бембя Окунович. А. Балакаевин фото.

Малинрин бгчäх хärү

Шидрхн үр Манджиев гуртан авла, энүнэ ашнь йир сән болв. Сäанär, чикär малан хärүлдж, асрсн төлäd, 300 бурү-гунлжд бдр болгън 600-700 грамм невр бгч ясрцхана.

Үр Манджиевин бригадин малчнр цуг малан сән чинтägъяр бärхин төлäd эв-аргъан, чидлән äрвллго кöдлджәнэ.

Малчнр эврәннь чидлärн бääх герән, хаша-хаацан шалдджана.

(Сарпинск района „Коммунист“ газетäс).

ШУНМГЪА КÖДЛМШЧ

Элст балгъсна ремстройконтонин тосхачнр, гермүд яслгънэ кöдлмшт сäанär шундж кöдлцхәнэ.

32 брк бул бääдг гер яслгънд кöдлджäх тосхачнр дунд плотникүдин бригадир Ольховский И. И. йилгъан сäанär кöдлнэ. Үр Ольховский бдриннь норман 125 процент күргдж кучәнэ. Иим кучәнэгъүтэ кöдлмш кедг учрар, эн тосхач хойр дакдж „Коммунальн хозяйствин министерствин социалистическ дөрлädнд йилгъан тосхач“ гидг грамотар ачлгдв.

Кöдлджäх тосхачнр дунд Ольховский ганцхн биш. Энүнлэ эм-ээман ниилүлäd кöдлдж йовх : чолу тавдг Харченко Г. Н. бдриннь норман 127 процент кучәнэ, штукатурн бригадин бригадир Бессарабов И.И. 123 процент күргдж кучәнэ.

Алдр Октябрин 40-ч джилн бонд кöдлмштән ик диилвртäгъяр ирхär эн тосхачнр чидлән äрвллго шундж кöдлджäцхәнэ.

Р. АСТАХОВА.

Ленинград балгъсиг Ленинэ орденär ачлхин тускар СССР-н Деед Советин Президиумин УКАЗ

Ленинградин куч-көлсчнр Тöрскнәннь бмн берк гидг ачта уулдвр кесднн, Алдр Октябрьск Социалистическ революцин болн Тöрскән Харсгч Алдр дääнд немецк-фашистск булагъачнрин бмнäs ноолдана бдрмүдт сүркэ баатр-чииргән болн героизм гаргъсднн, промышленность болн культурин делгрлtd, шин техник дасдж-меддж делгрүллгънд диилвртмүд бärсднн, Ленинградин 250-ч джилэ ббн болсн учрар, ЛЕНИНГРАДИГ, ЛЕНИНЭ орденär ачлхмн.

СССР-н Деед Советин Президиумин ахлач

К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-н Деед Советин Президиумин сеглärт

М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1957 дж. июнин 21.

Санаторийс болн амрлгъна гермүд

Куч-көлсчнр суусн кесг зун поездмуд, самолетс, кермс хар тенгсин кöвән, тенгсин Рижск захин, орсин дунд шугъун, Украинэ, Сибири курортмудур бдр болгън йовцхана. Орн-нутгт 2100 гар санаторийс болн мингъгар амрлгъна гермүд кöдлдж бääцхәнэ.

1957 джилд Советск Союзин курортсар болн амрлгъна гермүдär тавн сай шаху улс эмнүлдж амрцхahмн. Профсоюзмуд гурвн сай гар путевкс кöдлмшчнрт болн үулд цеглäчнрт бннгär, эс гндж зärм хув унинь авч бгчәнэ. Эн джил куч-көлсчнрт путевкс хулддж авч бгхин төлäd государственн соци-

альн страхованэ бюджетär хойр миллиард гар арслнв батлгдв.

Немур капиталн гару гаргългън угагъяр, дота-дундин кöрнэг олзлдж, дөрвн мингъгън орм санатормудар икдүлгдлж гаргългдв.

Урднн, зунар кöдлцхäдг курортс болн амрлгъна гермүд ода төгäлнв-джилдән кöдлцхäдг болджана. Орк-булärн бääдг, саата куукд улс, бичкн куукдтэ улс амрцхадг санаторийс болн амрлгъна гермүд ясгддж белдгдджәнэ.

Сибирин, Алтайн, Дальн Востокин элвг-байн усн булгта курортс эн джил икдүлгдджәнэ.

293-ч номертэ тууджлгч паровоз Ленинградт ирлгън Финляндск вокзалд болсн митинг

ЛЕНИНГРАД, июнин 21. (ТАСС). Оцкдүр энүнд, Финляндск правительств Советин Союзин правительствд бгсн 293-ч номертэ паровоз Ленинэ нертэ балгъснд ирснд нерäдсн байрта митинг болв.

Митингд босдж үг келсн КПСС-н Ленинградск обкомин сеглärт С. П. Митрофанов инглж келв:

—Эндр бидн, ленинградчнр мана Ленинэ нертэ балгъснд 293-ч номертэ паровозиг ик гүн бргмджтägъяр тосдж авчанавдн, энүнд эн тууджлгч реликвий, революцин алдр ик памятник „Аврора“ крейсерлэ, тууджлгч броневиклэ зерглгддж тавгдхмн. Бидн эн паровозиг, мөнък Ленинэ нернлэ залгълдата наадк цуг темдгтэ

газрмуд мет äрүн цеврär бärлж хадгълхвдн.

Дакад Ленинград-Финляндск паровозин депон нуурт йовгч машинистрин негнь А. П. Скворцов, Октябрьск төмр хаалгън Ленинградск-Витебск отделенэ начальник, урднн 293-ч номертэ паровозин машинист болдж кöдлдж йовсн В. М. Виролайнен босдж үг келцхäv.

Ленинградск бэгъчудин нерн деерäс „Буревестник“ заводин комсомолн комитетин сеглärт Нина Орлова бргмджтэ үг келв.

Митинг төгсв. Платформ деер партиин гимн „Интернационал“ айс кунькиндж сонгсгдв. Äрүн реликвий—тууджлгч паровозиг ленинградчнр бргмджтägъяр гäахдж хäläцхäv.

Киевск экскаватормуд

„Красный экскаватор“ заводт „ЭТН—122“ гидг гидравлическ экскаватор кегдсиг кöдлүлдж хäläгдджәнэ. Тер экскаватор телефонн болн электрическ кабельмүд тävх траншей малтхин төлäd гаргълдджана.

Шин машин „Беларусь“ трактор деер тавгддж кегддж. Терүнэ кучнч частан 160 метр траншей малтхмн.

Английск кермиг чанкайшистнр хадж

„Уайт бии“ нертэ английск гүүлгәнэ керм июнин 19-д Уюнь арлин ар үзгтнн йовсинь чанкайшистнр Сяо Цзинь Мэнь Дадань болн Эрдань арлмуд деерäс товар хав гндж Синьхуа агентствин корреспондент

Предприятин конструктормуд газр малтдг шчн машинд гаргъхар кучлттägъяр кöдлджäцхәнэ. „Э—221“ гидг гидравлическ экскаватор кегдсн бääнэ, эн бас „Беларусь“ трактор деер тавгдхмн. Бийнь йовлг ик кучтэ роторн электрическ экскаватор кехär кöдлмш кегдджәнэ.

сонгъсхв. 170 гар сумн кермур нисв. Народн-освободительн äармин товнн цегр цаг түдлго чанкайшистнрт хärү бгч хав. Народн-освободительн äармин товнн цегрин халгъяр ташрлт кегъäd, английск гүүлгәнэ керм Сямьньск портд орлж ирв.

Эрүл менд харлгъна төрмүд

Коммунистическ партия тудж орсн хбрдгч хургин ши-идврт болн Москвал болсн эмчирин активин хуртг. олт-амтн эрүлменд харсдг улсин омн авртанк чинрт, эрки төр тавгдл. Гемт улсиг чикяр, саянар эмтн гидж, гем-шалтг ирдиг багьрултн, тер дотр хальдврта гемиг тудал уга шулуугьар дардж, эмндж эдгях төр тавла.

Бичкн куукдирдг гем-шалтгиг, бичкн куукд хордгиг икяр багьрултн гил. Олт-амтн дунд гем-шалтг уга, эрүл-менд цеврэр баяхин туск цайлгьврн кодлшиг икдүлтн, чаньгьатн гил. Советск йосн тогтснас авн эклад, мана коммунистическ парт, мана правительств ик гидгяр амтн джиргьлинь яснас колт, гем-шалтг багьрв. Олт-амтн уг наслв, ода амтн хорлгън багьрв.

Мана орн-нутг амн-булин олстярн нарг делкад негдгч болдж гарв. 1913 джилл дунь-гцүлхл, бичкн куукдин хорлгън кесг дакдж багьрсн бийн, бичкн куукд гемнлгън ода чигн элвг. Эн кергт ганцхн эмчир биш, партийн, советск, профсоюзн, комсомолн болн эдл-ахун организацн болж зовт. Тер цагт эркян уга бичкн куукд гемнлгън, хорлгън улмар багьрхн лавта.

Кууня гем-шалтг эмндг эмчирин омн баях нег ик төрн — олт-амтн ирдг гем-шалтгиг багьрултгн гидж мана коммунистическ парт, мана советск правительств тавн. Олт-амтн баях баадл, джиргьлинь дангын ясна. Олтн эрүл-менд халах төриг дангын эрки төр тавн. Туунас колт мана

советин амтн гем-шалтг багьрдж, эрүл цогинь батрдж, кесн кодмшан саянар куцан. Тер учрар, шулуугьар тугдг хальдврта гем олт-амтн ирдган ода мана орн-нутг уурв. Тер юнъгад гихл, олт-амтн эрүл-менд баяхд, тууг харсх төрт, олна менд халах төрт, баадг гер, хаша-хаалгь, газрусн, уудг хот, кодлмш кедг орм сенр-цевр агьартагьар баалгън — мана партия, правительств ик гол эрки төр болджана.

Мана Халымг таньгьчд эрүл-менд халагч зу гар ах сургьульта эмчир болн тавн зу шаху дундин сургьульта эмчир кодлн. Ташр эн эмчирин то деер, талин балгьсар дасн ах сургьульта 30 гар халымг эмч, дундин сургьульта 150 шаху эмч, гарсн эврэ газрун ирх зовт. Ода цагт теднас ах сургьульта 10 эмч, дундин сургьульта 30 эмчирдг кодлджан. Мана эмчир заагт ик нерт, удам кодлдж йовсн, олтн кундт эмчир баян. Душан Улмдж эмч, Салоров Валериан Демьянович эмч 40 гар джил кодлж йовцхана. Ода пенсионермуд. Тимошкан Бамба, Бакан Бамба эмчир болн нерт хирург Жемчуев Петр эмч. Эдн 30 гар джил эмчлдж йовна. Корсункин Церн, Мбн-кеня Мацг, Хахлина Басн эмчир кодлн. Казахск ССР-т саянар кодлсн ачлгддг, кундт нер зүүсн, Казахск ССР-и заслуженн эмч Букан Нюрва Элст балгьсна больницин ах эмч болдж кодлджан. Эн эмчир эвранны Халымг таньгьчан бурдяхд түрүн болдж ирдж, уни седклан тавдж кодлджан.

Мана таньгьчд гемт ку

кевтүлдж эмидг 680 орта 39 больниц баян. 134 фельдшерск-акушерск пункт баян. Ода дееран манд ах сургьульта 70 гар, дундин сургьульта 150 шаху эмч кергт. Ода кодлджах эмчир цбкн болснас колт, ташр деерн, шин бурдсн райодт ку кевтүлдг районн больниц уга болсн уршгар, цаг зуур манд түрү болджана. Эн цаг зуур болджах түрүд, крайком партия болн крайисполкомин зааврар, Ставрополн крайздрав манд нбкд болджана. Мана таньгьчд 1,5—2 сара болзгар цаг зуур кодлх эмчир илгав, нег санитарн самолет илгав. Зугар, крайин эмин правленя толгьач ур Мокроусов ик хашнгар нбкд болджана. Ода күртл Целинн болн Яшкулн — хойр шин районд аптека секад уга.

Эрүл-менд харсгч улсин кодлмшт ода чигн олт дуту-дунд баян. Зарм газртан эмнлгън гермуд яслгн эклад уга. Эндүнд огдсн мбнъгиг удам эдлджан. Улд белдгън саян биш. Саянар кодлдж больниц, фельдшерск пункт заагт, муугьар кодлгън чигн баян. Улгүринь келхд, Приозерн больницин, Целинн района участковый больницин болн бичкдүдин яслин герн дегд бузр, му бнъгт. Баях герн, кодлдж газрн, кодлдж улсн хуурмгар кодлсн дееран бузр, муугьар баян. Эмчир багь болсн учрар, зарм газрт эрүл-мендин кодлмш ик татугьар кедлджан. Тер учрар цеврэр баяхин туск цайлгьврн кодлмш саянар кехмн.

ЛИДЖИН ЭРНЦН.

Халымг таньгьчин эрүл-менд харлгъна огдсн толгьач.

Элстин кирпичн заводин

дуту-дундсас

Элст балгьсна кирпичн завод хавра эклдж барсн, 16 камерт "Кофман" гидг бешан дуусчкв.

Дакад туукя кирпич хагсадг гурвн ик сегмуд дуусчкн баян. Сегмуд дотрагьур, туукя шавр кирпич керчд гаргьдг прессас сегмуд болгар төмр вагонетке йовдг төмр хаалгьсн цуг ясгддг.

Туукя кирпич керчд гаргьдг прессд хойр бригад селдг кодлн. Негдгч бригадин бригадин Тукшинов Василий, мастерн Черкасова Вера. Хойрдгч бригадин бригадин Джонов Сарн, мастерн Михайлов Виктор.

Эн хойр бригадт кодлджах улс цугьар багьчуд. Эдн ницнъгьу, саянар кодлд, эладар мбнъг шинъгьхдн дурта. Нургьлдж бийсдн гер бардж авх зовшл авцхадж. Кодлмшинн хбн шавр кирпич цокад, гермудинн сүүрс ясджацхана. Зуг эдн кодлджасн кодлмштн ик гидг дуту-дундсас баян. Тер дуту-дундсан, одахн хурсн хургтан, Халымг таньгьчин Советин депутат Эрдин Бадмин — тосхлтин зура ягьдг куцагддг йовхин туск ахр сонъсхвр сонъсал, кесг кодлмшчнр босдж келцхав.

— Эн пресс-машинд одртан долан минъгьн кирпич гаргьх зурата бидн. Машин эвлрад зогсад баадг учрар, одртан гурвн-дөрвн минъгьн кирпич кеня бидн. — гидж ур Черкасов келв.

Мана начальникуд, инженермуд, технорук эн дуту-дундиг уурулхин тускар төрүц юм кежяхш. Май сарин 16-с авн ода күртл хойр бригад 140 минъгьн туукя

кирпич кедж гаргьв бидн. Керм мана машин зогсн уга кодлсн болхла, хойр холвандн куцах билэ бидн.

Ур Тетеев келв.

— Би арвн долан джилд Сталинградн тракторн заводт кодллав. Ягьлж кодлдж, ягьдг зура куцагдгн саян меднв. Би уунд ирсн одран эн пресс-машин чидл татугьинь келлав. Транспортер деер арвдг уга эладар шавр тавхла, зогсдг одна. Машин зогсхла манд кедг кодлмш уга болна. Кодлмш уга болхла олвр уга болна. Олвр уга болсн учрар мана заводас амтн зулцхана.

Эн машин саянар кодлгъа гихл, чидл иктэ электромотор тавх кергт. Эн төрар бидн дань келн бидн. Мана келсн, директор Погребной, инженер Чонов, технорук Старбуцев ахта оньган огцхаш, — гив.

Дакад механик Илюмджинов Николай келв. Мотор зогсхла эс гидж эвлрхлэ укс гигьад ясхар седхлэ кергт зер-зев уга болна. Эрсн гайк эргүлд түлкүрин бийн уга.

Ик төгэ эргүлдг сур хуучн болад, одр болгн тасрна. Тасрсинь ясад уйхар седхлэ атхм, чимкүр, шүүнч, отвертка, шдвг цуг уга болна. Иим кергт зер-зев мана толгьачнр олдж чадхш. Эн хамг дуту-дунд мана кодлмшт ик гидг саалтг болна, — гив.

Нань чигн кесг кодлмшчнр: Тукшинов, Михайлов, Кандуков ахта келцхав. Джонон Сарнгийн бригад Тукшиновин бригад хойр кодлмшан саянар, шаг угагьар кехмн гидж одрлэ кех болдж күндцхав.

Э. К.

дочн джил урд

Ленин баясн газрт

Ленинград, Петроградск халхд, Ленин нерт уульнд (урдн Широкий гидг уульнд) 48-9 номерт гер холд нерн гарч медгдсн. Энд А. И. Ульянов болн теруня залу М. Т. Елизаровин баясн 24-ч номерт пэрт Владимир Ильич Ленин эмиграцас хардж ирсн авн нуучвд гарч бултсн одрмуд — 1917 джилн апрелин 4(17-с) авн июли 5(18) күртл баясн.

1927 джил Алдр Октябрьск социалистическ революци 10 джилн дбнин дмхн, эн пэрт В. И. Ленин Музей секгдл. Терунас нааран кесг минъгьн советск улс болн мана газдин орн-нутгудин иньгүд джил болгн эн тууджлгч газрт дурн-седклан тавдж ирцхадж халацхана. Энд цуг күч-колсчнрин алдрсн залач болн багш, Алдр Октябрьск социалистическ революци бурдгьач болн гардач гидж Ленин тускар келцхана. Терунла хамдан эн Музей баясн тоот Ленинг энъгин. ик санан уга күн гидж медүлн.

Энд ирцхасн улс Ленин гарар бичсн тоотсиг, Ленин бичсн статьяс барлгдсн "Правда" газетиг, 1917 джил барлгдсн Ленин дегтрмудиг, Владимир Ильичин элджасн тоот юмсиг ик гидгяр оньган дгч сонъсдг халацхана.

Меджя шидр баясн Торнео гидг газрас Петроград баясн эгч Анна Ильинична нернд илгасн: "Понедельник сь ирджанвдн, "Правда" занъглтн. Ульянов" иим телеграммин фотографар салгьдг авсн хард, ирсн улсин оньг тусцхана.

Кодлмшчнр болн салдсмуд, Финляндск вокзалин площадт Ленин байртагьар харгьлдсн цагиг үзүлсн Моравов зурачин зурсн зургин фото баян.

В. И. Ленин "Апрельск тезисмудин түрүн бичсн темдгьсн, фотогар цокдж салгьсн хар күрл цагьан доск деер тавгдсн баян. Эн цуг бийн лист цаасна дөрвнн, болв энун деер социалистическ революци дилврн төлө кеджях ноолдлгьна алдрсн зура цайлгьддг бичгдсн.

Олт амтсиг социалистическ халхур тусхах эрки төр хагьлхиг парт эклв. Олт амтсн төлө ноолдлгьиг Ленин толгьалв. 1917 джил Петроградск кодлмшчнр хамгин ик олт дунд, салдсмуд болн матросмуд дунд Ленин кодлв. Петроградск фабриксин болн заводмудин кесг минъгьн кодлмшчнрин хургудар, олт амтсн съездср болн конферендср Ленин босдж үбкелдяхиг пэтр-музеин кесг экспонатс үзүлджан.

1917 джилн майн 12-г, одгя цагин баядлин тускар келсн Ленин докладиг Путиловск заводин кодлмшчнр ягьдг икяр оньган дгч сонъсдяхиг Бродск зурачин зургац цокдж авсн фото үзүлджан. Крестьянск депутатнрин Цугсоюзин 1-ч съезд деер Ленин босдж үг келлгьиг зурач Васильевин зург үзүлджан.

Ленин, дегд икяр, цуцрлтан уга кодлгиг теруня пэрт ирсн улс илнъ үздж медцхаджана. Партия цуг үзүлдвирг одр-бур гардн баадж, олт амтс дунд одр болгьн гишн босдж Ленин үг келдг билэ. Зуг апрел болн май сармудт күч-колсчнрин хургудар болн митингср 28 дакдж Ленин босдж үг келв, тер хургудин кесгдн 10-12 минъгьн улс орлцхав. "Правда" газетин редактор йовхдан Ленин терүнд одр болгьн статьяс бичдг билэ, тегад бичхларн негиг биш, одртан кесг статьяс бичдг билэ. Эн тоот цуг, Ленин агьу ик чидлин күчлгь кергдг билэ. Тер цагла Ленин гарлсн саддунь кесг хонгтан чигн үздж эс чадад йовдг билэ: Ленин кодлмштн дунд эрт одад, кодлмшасн ора сь хардж ирдг билэ, маньгьдур одрүнд эн пэртан бас уга болдг билэ. Тингд кесг хонгтан дарандн пэртан баадг уга билэ гидж Н. К. Крупская сандж келн.

Болв кодлмшн ик болв

чигн Ленин чанъгь, сергилн, олт амтнлэ залгьлдата болдг билэ. Ленин тал, пэтрүрн партия Центральн Комитетин чледл хамдан энъгин большевикүд кодлмшчнр чигн ирцхадг билэ. Теднл Ленин бахмдхтагьар уданд күнддг билэ.

Тим нег харгьдг куундсн тускар урд Сан-Галин заводин кодлмшч И. А. Овсяников хургин хбн эвранны хойр ууртгьан Ленинг пэтр күртлн гаргьв гидж келв. Владимир Ильич ора болдж одсн бийн, төрт авл уга, тедниг герүрн авч ирад, цайгьар тоогьад, теднл кесгтан седкларн куундв. Гиичнриг Ленин гаргьхларн хойранн гаринь атхдг мендлад, кодлмштн дилвртэ болтн гив.

Большевикүдин партиг болн теруня вождь Ленинг бултдж, нуувчиняр кодлгг орулсн июлин эклэяр эклсн иргсн залгьлдата йовдмудиг пэтр-музейд ирцхасн улс терүнд тавгдсн экспозицср меддж чадцхашн.

Большевикүдин олмэ олт амтн дунд хурдар босдж делгьв. Петроград, июни 18-д большевистск революционн лозунгсин күчлгьяр болсн демонстрацд эн нег улү тодрха саянар медгьв.

Фото баян. "10 министрмуд-капиталистнр уга болтх!" "Цуг йосн кодлмшчнрин, солдатск болн крестьянсин депутатнрин Советд огдгьх!" гисн лозунгс демонстрацд йовх

кодлмшчнр авч йовцхас энунд баян.

Хойр дола хонкад Невск проспект болн хотл балгьсна нань чигн уульндсар хорлтта халдан сонъсгдв. Революци дмнэс галзурсн андуд, кодлмшчнрин болн салдсмудин июльск төвкүн демонстрациг хацхав.

Юли 5-д, дунд эрт Ленин тал пэтрүрн Я. М. Свердлов ирв. Собнә юнкермуд болн хазгуд ирдж "Правдин" редакц болн типограф баясн гермудиг куучдг хамхлсна тускар Ильичд эн келв. Большевистск нань чигн организац бас куучддг хамхлгддг. Владимир Ильич эн сь "Правдин" редакцд кодлджадж, зуг хувн болад куучдг хамхлхас одрлэ час омн гарад йовдг оч. Минь энунас авн эклад бултдж нуувчиняр кодлх болдж шиидцхасн. Я. М. Свердлов эвранны уса ивтрдг уга пальтогьан Ленин одргьад, хоюрн хамдан Широкий уульнд баясн пэртан дакдж хару ирш угагьар хайдж йовцхав.

Хойр хонсна хбн, цаг зуурин правительствин зааврар, контрразведкин селмтэ отряд эн пэтрүр Ленинг бархар ирв... Юнкермуд булн болгьнар негдлдж, джоблн юмсиг буугьинн шормудар шаадж хаяцхав, эс хаясн газр уга: герин черкад, подвалд, гериг эргад хаяв.

(Чилгьн дарук номерт.)

КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмүдин Советин бичгт—күцәнъгъүстә хәрү

Яшалтинск район б-ч тавн джилд

Хө өсгүлгьиг болн ноосна гарциг хойр холвхмн

Амн болгъна тоод мах, үс болн тос гаргългъяр Америкин Соединенн Штатсиг дьрхн джилмүдин эргүд күцдъ авх, хө өсгүлгьиг болн ноосна гарциг цаарандь икдүлхин тускар бичсн КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмүдин Советин бичгиг Яшалтинск района колхозникуд, МТС-н болн совхозмүдин кьдлächнр ик гидг байртагъяр тосцхав.

Мана района селәнә эдл-аху зургьадгч тавн джилин чилгчәр торгън нооста 280 мингъгън хөбтә болх зьвтә. Тер цагт, хөбнә то 1956-ч джилд бәәснлә дуньцүлхлә 1,7 дакдж икдхмн.

1960 джилд селәнә эдл-ахун эдлг 100 гектар газр болгъна тоод 703 килограмм ноос авхмн.

Алдр Октябрин 40-ч дьнднерәдсн социалистическ дьрләнә даалгъвр-мүдиг мана района колхозмүд болн совхозмүд сәәнәр күцәджәнә. Олна өсгүлгьнә государствени зуран бод малар, хөбгъяр, гахагъяр болн шовудар 1957 джилин июнь сарин 1-д күцв. Эн джилд колхозмүд болн совхозмүд хө хургьуллгъан ниинцгъу кевәр кев. Хөбчнрин бригадс икнъкн сән үзмджтәгъяр хөбдән хургьуллсн деерән, авсн хургьдан эрүл-менд өсгв.

„Заветы Ильича“ колхозин ах хөбч үр Антоненко Д. Е. хургьлх зун хөбнәс 129 хургь авб, 383-ч номертә совхозин ах хөбч үр Венецкий Д. С.—128 хургь авб.

„Победа“ колхозин ах хөбчнр уурмүд Вахненко, Золотарев, Сталинә нертә колхозин ах хөбчнр уурмүд Пономарев, Веретилә, „Заветы Ильича“ колхозин ах хөбч үр Несмиянов В. Г., Хрущевин нертә колхозин ах хөбчнр уурмүд Полонский Д. Т., Руденко М. И., Буденнә нертә колхозин ах хөбч үр Высоцкий Д. И.—эдн хургьлх

зун хөн болгънас 118-125 хургь авцхав.

Ода колхозмүдт болн совхозмүдт киргьлгън төгсджәнә. Буденнә нертә, „Победа“, „Заветы Ильича“ болн Хрущевин нертә колхозмүдт хөн болгънас 5—5,5 килограмм ноосн авгдджана. Ах хөбчнр уурмүд Владимир Дерипаско, Легкодимов (Хрущевин нертә колхоз), үр Ищенко („Новый мир“ гидг колхоз), үр Головки („Заветы Ильича“ колхоз) эврәнн кьдлмштән йир сән диилвр бәрцхав. Тедн хөн болгънас 6—7 килограмм ноос киргьдъ авцхав.

Буденнә нертә колхозд, наадк колхозмүдас сәәнәр хө киргьлгън болджана. Эн колхоз государствд 1300 центнер үнтә ноос орулад өгчкв.

Хөбнә то өсгхин төлә болн ноос авлгьиг икдүлхин төлә бидн ним социалистическ даалгъвр аввдн.

Хөбнә то өсгүлгьнд—увләр хө хургьуллгъни ик чинртә кьдлмш. Дьрхн джилин туршарт мана района совхозмүд, колхозмүд 51 дулак хаша бәрх зьвтә. „Заветы Ильича“ болн Буденнә нертә колхозмүдт тиним хаша бәрлгьиг өклчкв.

Эн джилә төлиг гару угагъяр хадгьлхин кергт, хургьд бәәх сегиг хөбчнр кеджәнә, хургьдиг олн зүсн буудән умшар асрджана. Хөбнә киргьлгън төгсхлә, увләр хө хургьуллгънд белдвр кедж, хургьдиг өкәсн салгьдъ, кьг тәвлгьиг сәәнәр кехин эркд кьг тәвлгьнә пунктс ясгддъ бәәцхәнә. Ода хөд увлэх газур малин хот зьблгън өклчкв.

Колхозин болн совхозин партийн организацс хөбчнрин бригадмүд батрахин кергт, хөбнә кьдлмшт дамшлтта болн эн кьдлмшт дурта улсд хө хәрүлгьиг даалгьджана. Дакад болхла, хө хәләлгьнд коммунистнр болн комсомольчнр илгәдджәнә.

И. Н. БОНДАРЕВ,
КПСС-н Яшалтинск райкомин сәгләтр.

383-ч совхозин хөбчнр партъ болн правительствин дуудврт хәрү өгчәнә

КПСС-н Центральн Комитет болн СССР-н Министрмүдин Совет бичсн „хө өсгүлгьиг болн ноос гаргьлгьиг икдүлхин туск бичгиг“ болн үр Хрущевин йдрәлиг соньсад, мана 383-ч совхозин хөбчнр хө өсгү болн ноос икдүлх шин эв-аргь олв.

1957 джил өклхд мана совхоз 23904 хөбтә билә, ода совхозин хөд 34143 толгъа күрч өсв, терүнәс 1958 джил государствд өггдәд, 29920 хөн үлдхмн. 1960 джилд совхозин хөбдин тонь 40000 толгъа күрч өсхмн. Тер цагт селәнә эдл-ахун эдлгдг 100 гектар газр болгъна тоод 142 толгъа хөн боллж өсх, эс гидж хөбнә өслт, 1955 джилд бәәсәр болхла, 2,4 холван өсхмн. Дакад болхла, хөбнәс гарлг ноосн чигн икдн гиджәнә.

Ода чигн мана совхозин хөбдин 70 процентнъ багъ ноос өгдг, джбблн нооста цигейск тохмта хөд. Цигейск тохмта хөбг советск меринос тохмта хуцла харгьулад, хойр джилин туршарт тохминь ясрулсн учар, совхоз ноос авх зурагъан 107 процент күргдъ күцәв. 1956 джилд селәнә эдл-ахун эдлгдг 100 гектар газр болгъна тоод 250 килограмм ноос авдг бәәсн болхла, 1960 джилд 720 килограмм ноосн авгдн гиджәнә. Тер цагт мана совхоз государствд 1980 центнер цевр сән ноос орулдъ өгч чадхмн.

Хөбнә то өсгхин кергт, түрүләд малин хотин кьрнъгиг батлх кергтә. Дакад кошармүдин дьр тәрә болн олн джилә тәрмр өвс тәрлгьнә газриг икдүлхмн. Ода кошарин дьр бидн 1000 шаху гектар тәрсн газрталдн. Эн джил, багъяр өвс өгдг 1100 гектар гашута эмнр газриг хагълад, гань лаадг өвс тәрхәр бәәнәвдн. 1960 джил мана совхоз тиним 3000 гектар эмнр газр хагълдъ өвс тәрхмн (хар гуйр, суданк, сорго өвс). Терүнәс талдан олн джилә тәрмр өвсн люцерн болн житняк тәрәд, өсджәх хөбгъән сән

өвсәр тетгх бидн. Ташр деернъ, кошарин дьр эрднъ-шишә тәрәд, силос кенәвдн.

Мана совхоз 1957 джиләс авн өкләд цуг отармүдан увләр болн эрт хаврар хургьуллгънд орулджана. Эн кьдлмш хургьдиг бурн-бутн хадгьлхд болн ноос киргьлгьиг икдүлхд йир туста. Хө хәләлгьнә кьдлмшт сән дамшлтта хөбч үр Венецкий Д. С. гурвн джил дарандн зун хөн болгънас 128-134 хургь авб, ах хөбчнр Бондаренко С. А., Григоренко С. Н., Понмарев А. Ф. талдан чигн улс хө өсгүлгьнд бас тедү мет кьдлжәцхәнә.

Совхозин куч-кьлсчнр КПСС-н XX-ч хургин шиидврнр үзмджтә сәәнәр күцәджәцхәнә. „Ставропольск крайд, хамгин түрүн болдж Хальмг тангьчд торгън ноос өгдг хө өсгүлгьн—эркн гол кьдлмшн болх зьвтә,“—гидж үр Н. С. Хрущевин келсн үгиг күцәкәр мана күч-кьлсчнр ик шунмгъа кевәр кьдлжәцхәнә.

1956 джил мана совхозин 8 кьдлмшчнр эврәнн сән кьдлмшәрн ончрсн төләдән, правительствин ачлгъяр темдлгдхәв, 22 күн Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүлд одцхала.

Мана совхозин кьдлмшчнр, ода шин ирджәх хальмг кели әмтиг ик байртагъяр тосджана. Теднә ик зунь эврәнн медрләрн дассн—дамшсн кьдлмшдән олзлгдджана. Зәрмсн гардгч кьдлмшт орцхав. Совхозин гардчнр, ирджәх әмтиг бәәх бәәрәр болн кьдлх кьдлмшәр тетгджәнә.

Бидн, совхозин цуг күч-кьлсчнр, бурднъгъу сәәнәр кьдлдж, Тьрскндән өгсн үгдән күрч, зургьадгч тавн джилә зурагъан цаглань күцәхвдн.

ТАМЕНЦЕВ Ф. П.,
383-ч номертә хө өсгүлгьнә совхозин директор.

Хөбчнрин диилвр

Теегиг кеерүлдъ ургьц нә әхлнә. Газр энгдән налана. Нүдн күрх газрт, өкләд шарлджах цагъан гуйрин тәрән болн кькрәд шавшджах эрднъ-шишә үзгднә. Эн ургьцин ца, улан девертә цагъан кошармүд харгднә.

Мана йовсн машин, кесг дуунан ут-туршарт ургьсн цагъан гуйрин тәрән дундагъур гарсн хаалгъяр гуйгъад, Манцын голин кьвәд бәәсн хөбнә хошд ирдъ зөгсв.

Отарин захд йовсн ах хөбч Никонор Илларионович Склярәв тал одад бидн мендлвдн.

—Эн отартн ягъсн багъ юмб?—гидж мана сурсн сурврт, үр Склярәв нигдъ хәрү өгв:

—Мини отарт хойр зун гунн-хуц бәәнә. Эн гунн-хуцмүд хөбнә тохм ясрулхин төлә өсгдджәнә. Дакад болхла, эдн йир сән, ик ноос өгнә. Гунн-хуцмүдас дундиндән 9-д килограмм ноос аввдн. 672-ч номертә гунн-хуц 17 килограмм 800 грамм ноос өгв.

Бидн эн хуциг бәрәд хәләвдн. Чинән-күчнъ йир сән, ноосинъ шидр хәәчдсн бийнъ, нүцкн болдж медгдхш, юнъгд

гилхлә—тедү мет таргън. 671-ч номертә хуц 16 килограмм 100 грамм ноос өгч, 67003-ч номертә хуц болхла 15 килограмм 600 грамм өгв. Эн хуцмүдла әдт ик нәс өгсн талдан хуцмүд бас бәәнә.

—Эн хөбдән таргън-цагхли бәәлгьхин кергт ягъдъ асрдврт?—гидж бидн сурввдн.

—Хө ясрулхин кергт, эдннр дьр болгън ним хотар асрнавдн: дьртән 3 килограмм өвс, 700 грамм концентрат, 500 грамм силос өгнәвдн. Эн хот хөбнә өслтд йир сән.

Ах хөбч Корниенко Семен Максимович хуцмүд хәләнә. Хуц болгънас дундиндән 10 килограмм 600 грамм ноосн киргьдв, 2108-ч номертә хуц—18 килограмм ноос өгв.

Эн күндтә хөбчнр Хрущевин нертә колхозд кьдлжәцхәнә. Колхозин күндтә нертә ах хөбч үр Полонский Дмитрий Григорьевич 680 хөбнәс 825 хургь, хөн болгънас дундиндән 6 килограмм 600 грамм ноос киргьдъ авб.

Үр Полонскас ах хөбч Руденко Михаил Ильич чигн үлдджәхш.

Эн джил Хрущевин нертә кол-

хозд, Хар газрт бәәснәгъән 22 кошар бәәнә. Эн кошармүд ода бәәх 21 отар хөбнд күрчәнә. Колхоз зургьадгч тавн джилин чилгчәр 45 отар хөбтә болх зьвтә. 1957 джилд колхозд 21682 толгъа хөн бәәсн болхла, 1960 джилд тер хөбнә то 37500 толгъа күрч өсхмн. Тегәд чигн колхоз эн гурвн-дьрвн джилин туршарт 17 кошар бәрхәр белдвр кеджәнә.

Хөбнә то өсх дутман тедү мет тедниг асрх өвсн, хот кергтә. Колхозд ода бәәх газр малд күрх өвс өгч чадшго.

—Джил ирәс өсджәх дала малмүдан ягъдъ асрхмг, юн хотар хөбдән тетгхмг?—гидж бидн колхозин ах зоотехник Григорий Федорович Гордеевс сурввдн.

—Ода бәәх газр мана колхозин малмүдт хойр холван өсн цагт, тедниг тетгх өвс өгч—тернъ медгднә. Тер учрар, эн джиләс авн хургьлх хөбдин 14 кошарин дьр 50-д гектар өвс тәрхәр бәәнәвдн. Терүнд хар гуйр, суданк, эрднъ-шишә, люцерн, житняк болн талдан чигн өвсд тәргдхмн. Тер цагт мана колхозин цуг малмүд күцс хотта болхмн.

Эн джил колхоз 1166 цент-

нер ноос киргьдъ авх зьвтә. Терүнәс 1072 центнернъ сән торгън ноосн болхмн. Ода колхоз хөбнә киргьлгън төгсән гиджәнә, государствд өгх зурагъан күцәдъ йовна.

Хрущевин нертә колхоз 1960 джил 1816 центнер цевр торгън ноос авх зурата. Эн даалгъврән күцәхвдн гидж колхозин хөбчнр келцхәнә. 1957 джил селәнә эдл-ахун эдлгдг 100 гектар газр болгъна тоод 436 килограмм ноос авсн болхла, 1960 джилд 680 килограмм ноосн авгдхмн.

Эн дьнән тәвсн ик тьрән Хрущевин нертә колхозин хөбчнр сәәнәр күцәх седкл-ухата бәәцхәнә...

Бидн Оргъат гидг газрт Камыши гилг селәнд ирввдн. Энд колхозин правленъ бәәдъ.

—Одр болгън мана колхозас Тьрскид кесг зун килограмм ноосн йовулгднә. Ноосна чинрнъ дегд ик. Мана хөбдин нооснас бостон, трико, габардин болн нань чигн сән-сәәхн шеемг кегднә,—гидж Дмитрий Кузьмич Селезнев келв.

—Тер унн. Партийн организацин сәгләтрин келсн үгиг чик,—гидж хаджуднъ бәәсн баахн залу зьвшәрв.

Эн залу коммунист Василий

Алексеевич Губский.

Нег дакдж үр Губский колхозин правленур ирәд:

—Георгий Харитонович, намаг хөбнд тәвти, би хө хәрүлхдән дуртав,—гидж коммунист колхозин ахлач үр Шелестәс сурсн бәәдъ.

Колхозин правленә чледүд куундәд, ах хөбч Полонский отарт үр Губский хөбчәр илгәдъ.

Түрүн дьрәсн авн Василий Алексеевич ах хөбчин шунмгъа нөкд болдж сән дамшлт дасдъ авсн. Ода шинәс бурдгдх отармүдт ах хөбчнр кергтә. Коммунист Губскд отар хө даалгьдъ өгч болджана. Бас тедү мет, хойрдгч хөбч үр Шевченкод ах хөбчин кьдлмш даалгьдъ болхмн.

Бидн колхозин правленәс гарад, Камышин гидг селәнәс, Яшалта тал йоввдн. Эн колхозин хөбчнрлә харгьдъ күүндәд, теднә ицл, күцл, ухан-седкл медсн манд, теднә келсн үгмүд, кеджәх ик кьдлмшин аш мана седкл икәр байрлулв.

Эн шунмгъа улс келсдән күрч, шунсан, седсән күцәдъ, зургьадгч тавн джилиг ик диилврәр төгсхнъ лавта.

Алексей БАЛАКАЕВ,
с. Яшалта.

Күүкнә дун

Хаалгынн тодлвр

Оргн тег. Май сар ургьсн цаг. Тогр шар нарн деерәс дулатхад эәнә. Хар газр кәк-рәд—өвсн саглрна, тәрән но-гъатрна. Нудн кұрмәр у тее-гиг харвад хәләхлә, тракторин дун гарад, газр хагьлдз йов-вснь үзгднә.

Алейск гидг балгьснас мөрн тергәр намаг кұргдз йовсн кун, уг-кұр куундз йовад, алдас йовсим сурв. Та—халь-мг кун эсийт? Хальмг улс, дәннә ик аюл болсар, мана Алтайск крайд ирцхәв,—гидж тер келв.

—Э, тертн үнн, би хальмгв. Барнаул гигад, эврә крайнн центр балгьсан меддг болхт, тер балгьснд бәәдв. Эн Алей-ск районд бәәсн хальмгудт ирдз, теднә менд медхәр, бәәсн бәәдлинь хәләхәр йов-нав,—гидж хәрү өгвв. Мини нөкд, джолагьарн мөрән йрә кәндәггәд, нанла таарад кұу-ндв. Улм уралан йовдз йовад, тер келв:

—Мана района колхозмудар олн хальмгуд бәәнә. „Фрунзе“—нертә мана колхозд кесг хальмгуд бәәцхәнә. Ик зунь малд йовна. Хальмгуд йир кәдлмшч улс сандж. Малин тускар сәәнәр меддз, кәдлмш кенә,—гидж буульв.

Иигад хоюрн куундә йовтл, хаалгынн барун захд торгьн нооста хәд деләд, кәк ногьа идж йовснь үзгдв. Хәбнә захд, тайган тулад зогскад, нег хальмг күүкн аргьулхар ду ду-улджаснь соньсгдв. Обрдз ирәд, мөрн тергнәсн буугьад, хәбч күүкнлә гар авад менд-лв. „Арвн йисн-хәрн наста, гиджгтә күүкн“,—гидж насинь дуньгнв. Гилвксн хар үсән гурәд, бндр сәәхн нургьан дахулдз, күүклән ардан унджу-лад хайдз. Болвсн хәләцәр бкәр хойр нудәрн бийим шил-тдз хәләв. Цецн ухата күү-кн,—гидж би дотран санвв.

—Адгьдз эс йовхла, манад одад хонтн. Мини эк-эцкн гертән бәәнә, тер үзгдджәсн хош,—гидж күүкн герән заав.

—Сән, ханджанав, танад од-навдн. Тана эцкәлә куундвр кегьад, хоннавдн. Ора болдз йовна. Нам ик сән болв. Эрт, бдрин герлтә деер хальмг бә-әсн газрт кұрч, хонг кехәр күүндз йовлавдн,—гидж бай-

рдлж хәрү өгвв.

Күүкн хәбгьән гер талан залв. Невчк уухнд йовсндан, күүкнә дуулсн дууна угинь сәәнәр соньсн угав. Болв айснь йир сәәхн билә. Эн ку-укнә дуулсн дуугьинь бичдз, айсинь дасх сана зуувв. Би бас хәбнә нег талнь гарад, хәбгьинь хуралцдз өгвв. Хәд баглрад, өвснә бур хазд идәд, хош хәләггәд гарв. Би күүк-нд обрдз ирәд, хоюрн хәбнә ардас дахлцвдн.

—Күүкн неричн кемб?—гидж сурсндан хәрү авчкад, би келвв:

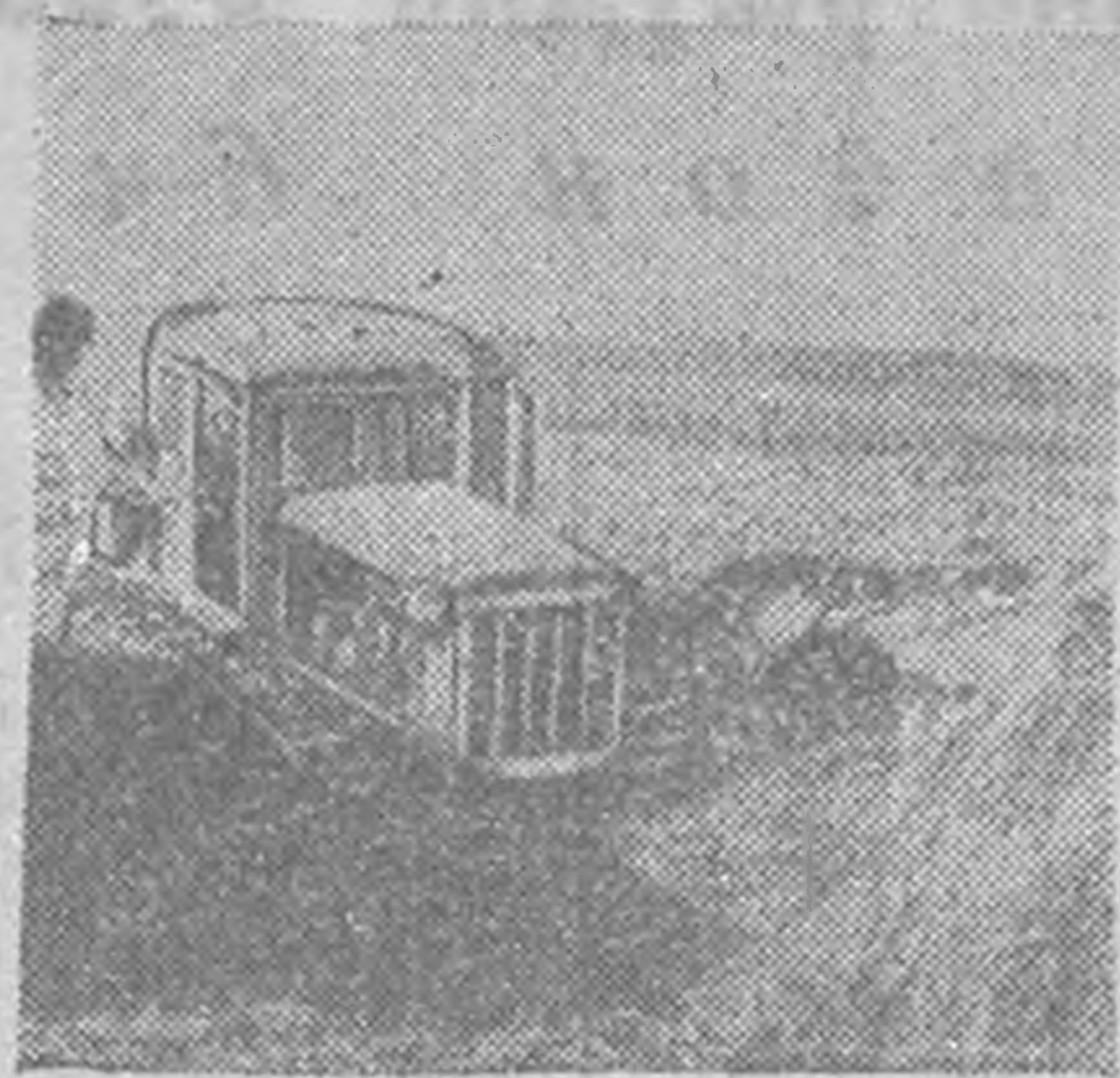
—Йир сәәхн ду дуулвч. Ду-улсн дуунчнә икәр таасгдв. Тана насн багь, бсдз йовх улст. Тана джиргьл өмнтн бә-әнә. Дуултн, икәр нәр джиргьл гаргьтн! Мана Хальмг таньгьч удл уга бурдн гиджәнә. Тер цагт олн багьчуд дуучир кергтә.

—Эврәнн газрт кұрчкәд, хальмг ансамбльд одх биләв,—гидж күүкн үнн санагьан нанд медулв.

—Күүкн чини сансн уханчн чик! Чини ду холас соньслав, сәәхн дуута бәәдзч,—гигад, күүкнәс одак дуугьинь дуулул-хар дакн сурвв. Күүкн нанас эмәггәд, ичсн бәәдл гарв. Нев-чкн зуур тагчг зергдгсн цаган шүдән үзүләд, инәс гигад, келв:

—Тер үзгдджәсн толгьа га-тц, амн угән өгсн мини нег иньг бәәнә. Бас нанла әдл хәбч. Хоюрн тал-талдан хош авч хәрүлджәнәвдн. Тер инь-гән күсл кегьад, эврән эн ду гаргьдз дуулав. Ода та-на седкл тевчәд, дуулсв. Би-чдз автн,—гидж күүкн келв. Би блокнот гаргьдз авад, күүкнә ду бичвв. Күүкн ингдз дуулв:

Орүггәр буусн нигт буднд
Окәрлсн иньгән хәләләв,
Ондин иньг чамаг
Обрән ирхичн күләләв.
Оргн ик теегт
Одрин туршар хә хәрүлләв.
Ончта иньг чамаг
Эргәд ирхичн күсләв.
Дуран өгсн иньгм,
Дуулсн дуугьим соньсич!
Дуувр цагьан ухагьан
Дуугьар чамд кұргджәнәв...
Баснь МАНДЖАКАЕВ.

Целинн района „Троицкий“ совхозд, малд үвлә хот-хол белдлгәр шумгьа кәдлмш кегдз йовна. Парть болн правительствин өмн авсн даалгьвран сәәнәр күүцәхәр совхозин кәдлчир дбрләд целгүлдз кәдлжәцхәнә.
ЗУРГТ: Дардзах силосиг тракто-рар йовулдз чинирүлжәнә.
Р. Астахован фото.

Тосна завод тосхлгьн

Элст балгьсна Кировск ууль-цин ар захднә бәргдджәх тосх-лтд тасрлтан угагьар машид тосхлтин материалмуд авч ирдз буулгьчхана. Одр ирвәс чолуд яралдз нег-негән дерлдж, герин эрс бндртән бсдз, кәдлмш кегдджәнә. Тосхлтин кәдлмшд сән үзмд-жтә кевәр Мейроян Владимир, Данилов Гурген, Данилов Александр, Оконов Дреник болн Данилов Аршак кәдлч-хәнә. Эдн тосхлтд кергтә ма-териалмуд бийснь белддз, эрс тәвлгьнә кәдлмшиг бдрә норман 120-130 процент күү-цәнә.

Тосхлтин материал зббдг шофермудәс Пушкарев Гав-рил, машидт аца ачдз-буул-гьдг кәдлмшчирәс Манджиев Геннадий болн Мамонов Ермак бдрә норман 120-125 процент күүцәцхәнә.

Хотл балгьсн Элстин олн әмтсиг даругьас үс, тосар, мо-рожн, кефир болн творогар тетгхин кергт механизиро-ванн тосна завод энүнд бәргдджәнә. Эн тосна заводиг Элст балгьсна, Приютненск района, Вознесенск болн Троицк селәнә колхозмуд болн совхозмуд үсәр тетгхмн.
ЭЛЬДАН ЭРДНЬ.

ЭС БАРЛГДСН БИЧГИН ХӘРҮ

Яшкульск района „Луговой“ совхозд, Ставропольск крайин, аньгьучлгьнә инспекцин да-лгьврар Глушенко Василий кәдлжәлә.

Глушенко әрк уугьад, алә-әср йовдл гаргьад, олн әмт-нә амрл газрт агснад, бөр шидр бәәх әмтнә герур ирәд, ноолда татад йовна. Совхозин кәдлмшч Загорульская гидг күүкд куунә куукнь энүнәс әәснәс авн шалтглад, больни-цд орв, нань чигн буру-хә-джгьр йовдл гаргьна гидж редакцд мана селькор бичлә.

Эн бичгиг редакцд шүүдз-хәләтхә гидж таньгьчин аньгьучлгьнә инспекцид болн МВД-н таньгьчин управленд илгәлә. Глушенко буру-хәджгьр, алә-әср йовдл-муд гаргьна гиснь үнн болдз гарад, Уголовн кодексин 74 статьягьар эн заргьла хар-гьулгдджана гидж, МВД-н таньгьчин управленд манд соньсхв.

Тавадим Ордудар

Өдмгин болн гуйрин үн Турцд өөдлв

Турцин экономикин болн гуулгәнә Министерств, хулд-гьнд ордг өдмгиг багьрул-тн гисн заавр орн-нутгин му-ниципалитетст өгв гидж „Улус“ газет соньсхв. (Турцд өдмг чиньгнүрдлгьн угагьар тоогар хулдгднә).

Анкара балгьсна муниципалитет өдмгин чиньгнүринь 150 граммд кұргдз багьрулхмн, 700 грамм бәәсинь 550 грамм

кехмн гисн шиидвр авб. Болв өдмгин үннь өмнк кевәр үлдә-гдв.

Иим болсар өдмгин үннь өмнкәсн 23 процент өсв гидж „Улус“ газет бичджәнә. Өдм-гин үннь 1950 джиләс авн гурв дакдз бәдлдз бәәснь тер гидж газет зааджана.

Гуйрин үннь бас бәдлв гидж газет соньсхджана.

Южн Корейд США шин зер-зев өгчәнә

Южн Корейин харслтин министрств, США-н харслтин министрствлә, „шин зер-зев“ Южн Корейд авх болсн боо-цән кегдв, ода болхла, тер

зер-зевиг ямаран кевәр зббдз авч ирхин тускар күүндвр кегдджәхиг барт зәнгьлв гидж Сеульск радио соньсхв.

АЛЖИРТ ЦААДЖЛГЬГИГ ЧАНЬГЬАХМН ГИДЖ ФРАНЦУЗСК РЕАКЦИОНЕРМУД НЕКДЖӘНӘ

Алжирт болджах келн әм-тни сулдхврин тәлә кегч джисәг дархар седдгән фран-цузск реакц уурч бәәхш. Келн әмтни сулдхврин тәлә кесн джисәнд орлицд улсин өмнәс цааджлгьгиг чаньгьа-хмн гисн законопроект Нацио-нальн хургин депутат урдн пужадист йовсн Лей Пен на-

циональн хургин бюрод орулв. Тим улсин заргьинь дәннә заргьч кетхә, заргьин шиид-врик 24 часин дотр күүцәдг болхмн, тим улсд „нөкд“ болсн әмтсиг бас хадг, эс гидж 20 джиләс багь бишәр катор-жн кәдлмшт тәвдг кехмн гидж Лей Пен некджәнә.

Английск дәннә цергин өмнәс Йеменә бурушалгьн

Йеменә орн-нутгур шин аг-ресс дәврлгь английск дән-нә цергс кеджәнә гисн зән-гьллгь Лондонд бәәх Йеменә мисс барлв. Зәнгьллгьнднн иигдз келгдджәнә: „Йеменә Хариба района Шукейр пост деерәгьур 6 английск реактивн самолет иунин 17 сә кесг

дакдз нисәд, шатадг бомбс хайв. Эврәнн правительствин нерн деерәс Йеменә мисс ик чаньгь бурушалгь кегьәд иим йовдл гардгинь мел уур-лад, хәбнн чигн давтш уга-гьар кехмн гидж английск правительствәс некв.“

Итальянск багьчудин Коммунистическ федерацин 15-ч съезд секгдлгьн

Болонья балгьснд иунин 20-д итальянск багьчудин ком-мунистическ федерацин XV съезд секгдв. Съездд 750 де-легатир ирцхәв. Нарт делкән демократическ багьчудин фе-дерацин, Нарт делкән студен-трин ницәнә болн ах-ду болгч багьчудин организацсин элчнр СССР, КНР, Францас, Австрияс, Албанәс, Венгрәс, Румынәс, Чехословакас болн

Югославас ирцхәв. Съездин кәдлмшт Итальянск коммуни-стическ партин делегаци, партин генеральн сегләтр Паль-мироТольяти толгьачта орл-цджана.

Демократическ болн социа-листическ Италин тәлә ноол-длгьнд багьчуд ни-ницнъгьу болхин тускар ИКФМ ЦК ге-неральн сегләтр Тривелли до-клад кев.

АХР ЗӘНЬГС

*Рождество гидг арлд водоро-дн бомб гурвдз Англия хагь-лсинь бурушулгсн демонстрац японск студентир, английск посольствин герин бөр цуг-лрдз, иунин 20-д кецхәв гидж Токиогас Ассошиейтэд пресс агентств соньсхв.

арлан хаяд нүүцхәджәнә.
* Чехословакия болн Сирия хойран хоорнд культурин хал-хар бооцән 5 джилин болзгт Дамаскд кегддз гар тәвгдв.

* Северн Италин зәрч райосд усн орлгьн бола бәәнә. По-голин уснь иунин 20-д улм деегшән гарв. Ариана гидг арл усн дор орхдан ббрдзжәнә. Усн авч йовх газрин әмтн

*Президентск суньгьврик орн-нутгт 1958 джилин иунин нег шинд кехмн гисн шиидвр Кубин конгресс батлдж авб. Конгресс конституцд сольвр орулад, ода диктатор болджаз Батиста хойрдад Республикн президент суньгьгдз чадшго болгьв.

Цаг зуурин редактор С. КАЛЯЕВ.

ЗУРГТ: Хальмг таньгьчин багьчудин негдгч фестивалд орлцсн При-ютненск района хальмг күүкд фестивалд иәр-наад гаргьдз үзүлхәр оң йовх цагн.
Р. Астахован фото.